

שער ראשון:

פרק ראשון – המוציא

מלאכת הוצאה, ותיקון המקום

מתוך 'שעורי הרב רא"ם - שבת', הוצאת גילוי, תשע"ח
לרכישת הספר: otniel.org/shop

סימן א

הוצאה ויציאה בפרשיות השבת בתורה ובנביא

- פתיחה
- "ויכל... וישבות" – שבת בראשית שביתה חיובית ושלילית
- אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ – השבת לפני מתן תורה
- יציאה ואיסור מלאכה – השבת לאחר מתן תורה
- יציאה והוצאה – איסור המסחר בשבת בדברי הנביא
- סיכום

פתיחה

המשנה במסכת שבת פותחת באיסור הוצאה בשבת, איסור התופס נפח משמעותי מדיוני המסכת.

בשיעור זה נעמוד על המאפיינים הייחודיים של איסור הוצאה ושל קביעת מקום השביתה, מתוך הציווי הכללי של השבת בתורה ובנביא, וכן מתוך ההתייחסות הממוקדת על הוצאה ויציאה, בתורה ובנביאים.

“ויכל... וישבות” – שבת בראשית שביתה חיובית ושלילית

המפגש הראשון עם השבת בתורה מופיע לאחר בריאת העולם:

וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ
אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים
אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּו שְׁבֹת מְכַל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים
לַעֲשׂוֹת: פ

בראשית ב, א-ג

מלאכת בריאת העולם מסתיימת בששה ימים ואחריה מגיעה השבת, השבת של הקב"ה – “וישבות ביום השביעי”. שביתתו של ה' לאחר עשייה של שישה ימים היא מקור קדושתה של השבת – “ויקדש אתו כי בו שבת מכל מלאכתו”. השביתה כאן היא שביתה ממלאכה, כפי שמתארת התורה, אולם הכוונה לשביתה עליונה של הקב"ה ואין כאן כל התייחסות לאדם. פרשנות זאת משמעותית לאור העובדה שמלבד תיאור זה של שבת בראשית, אין כל אזכור לשבת במהלך כל סיפורי בראשית עד לאחר יציאת בני ישראל ממצרים (שמות טז).¹

לו היינו מנסים ללמוד מפרשת 'ויכולו' את עקרונות השבת הרי שלכאורה היינו מתארים אותה כיום של מניעת כל יצירה על ידי הקב"ה. לפי פרשה זו, השביתה מהותית ליום השבת ואינה תלויה בציווי מיוחד. אולם, הפסוקים מתארים כי מלבד הביטוי "ויכל", מתואר ביטוי נוסף "וישבות... מכל מלאכתו". מעצם העובדה שהפסוקים מתארים שתי פעולות שונות – 'ויכל', 'וישבות' – משתמע בפשטות שאין מדובר באותה פעולה. על כן נראה שיש להסביר כי השביתה מופיעה במעשה עצמאי, בעל ממד אקטיבי של שביתה ולא רק ממד פאסיבי של עצירה ממלאכה.

1. עוד על היחס שבין לימוד ממלאכות המשכן לבין הלימוד מהבריאה ראו לקמן סימן יח: מקור המלאכות מבניית המשכן – הזיקה שבין התהוות המשכן להתהוות העולם. עמ' 263.

ניתן להציע שמעשה השביתה קשור למימוש ונתינת קיום למרחב הקיים. קרי השביתה איננה רק הפסקת היצירה אלא היא ההתקשרות ליצירה הקיימת, התבוננות בה וקידושה. במובן זה השביתה איננה מבטאת רק העדר עשייה, אלא היא מבטאת את הנוכחות ב'מקום' שנוצר בששת ימי הבריאה, זאת לצד כילוי המלאכה המבטא מניעת כל הוספה ושינוי בו.

'אל יצא איש ממקומו' – השבת לפני מתן תורה

לאחר יציאת מצרים, עוד לפני מתן תורה, מובא לראשונה ציווי השבת בהתייחסו לאדם. ההקשר של הציווי הוא ירידת המן מהשמים:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הַנְּנִי מִמַּטֵּיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וּלְקָטוּ דָבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ לְמַעַן אֲנַסְנוּ הַיֶּלֶךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא: וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיאוּ וְהָיָה מִשָּׁנָה עַל אֲשֶׁר יִלְקָטוּ יוֹם יוֹם:

שמות טז, ד-ה

בדברים אלו עדיין לא מובא ציווי על האדם; מדובר על מעשיו של הקב"ה: נתינת המן, שבדומה ליצירת העולם מופסקת בשבת. כך נראים הדברים בתחילת דברי משה רבנו לעם:

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דָּבָר ה' שִׁבְתוֹן שַׁבַּת קִדְשׁ לֵה' מָחָר אֶת אֲשֶׁר תֹּאפוּ אִפּוֹ וְאֶת אֲשֶׁר תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוּ וְאֶת כָּל הָעֶדְף הַנִּיחֻו לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד הַבֶּקֶר: וַיִּנְיחֻו אֹתוֹ עַד הַבֶּקֶר כְּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרָמָה לֹא הָיְתָה בוֹ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכָלְהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבַּת הַיּוֹם לֵה' הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַשָּׂדֶה: שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקָטְהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לֹא יִהְיֶה בוֹ: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יֵצְאוּ מִן הָעָם לִלְקֹט וְלֹא מִצָּאוּ:

שם כג-כז

משה מציג לעם את השבת כיום השביתה של ה'. בדברי משה אין אזכור המחייב את בני ישראל אלא רק תיאור המתאר את המציאות המובדלת בין השבת לשאר

הימים. על כן מובן מדוע יש "מן העם" שאכן מבינים שאין להם חובה לשבות והם יוצאים ללקוט בו. אותם אנשים אינם מחברים בין העובדה שהשבת היא של ה' לבין כך שעליהם להישאר במקומם. אם ה' שובת ביום השבת אין זה אומר שהם צריכים להימנע מלעשות פעולה אקטיבית ביום זה. על כן, ה' מגדיר להם מחדש את מהותה של השבת ומצווה אותם במפורש על ההימצאות במקומם ביום השביעי:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עַד אָנֹכָה מֵאַנְתֶּם לְשָׁמֹר מִצְוֹתַי וְתוֹרָתִי: רְאוּ כִּי ה' נָתַן לָכֶם הַשְּׁבֹת עַל כֵּן הוּא נָתַן לָכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי לֶחֶם יוֹמִים שָׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו, אֶל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי:

שמות טז, כח-ל

כאן לראשונה מוצגת השבת הניתנת מהקב"ה לאדם. בשונה מהתיאור עד כה, בו מתוארת השבת כקודש לה', כאן מוגדרת השבת כבעלת משמעות גם לאדם. ייחודיותה של 'שבת האדם' מתאפיינת בכך שעליו להשאר במקומו ביום השבת, כאשר ההישארות במקום מתורגמת למעשה לפעולת השביתה: "וַיִּשְׁבְּתוּ הָעָם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". מתוך תיאור זה ניתן להבין שגם השביתה בפרשת בראשית (בשונה מכילוי המלאכה) מבטאת את קידוש ה'מקום' שנוצר בשבת ימי הבריאה, ולא את איסור היצירה העתידי.

עם זאת אופייה של השבת המופיעה בפרשת המן שבספר שמות שונה מהותית מאופייה של השבת המופיעה בפרשת הבריאה: בפרשת הבריאה הפסקת המלאכה היא מרכזה של השבת ומנגד, בפרשת המן לא מובאים כלל איסורי מלאכה והציווי מתמקד בעיקר בהכנות מהיום השישי לקראת השבת ובאיסור לצאת ללקוט את המן ביום השבת.² במילים אחרות ניתן לומר ששביתתו של הקב"ה כביכול מתבטאת על ידי שביתה ממלאכה, ושביתתו של האדם מתבטאת באי יציאתו ממקומו.

2. עוד על היחס בין שבת כיום השביעי לבין שבת כיום הראשון של הבריאה ראו: 'בדי הארון - קובץ שיעורים' (תשנ"ג) עמ' 136-137.

אם נדייק, ישנם שני ציווים: "שבו איש תחתיו", המורה באופן חיובי כי על האדם להיות במקומו ביום השבת; ו'אל יצא איש ממקומו', האוסר על האדם לצאת ממקומו, ביתו או מחנהו, בכדי ללקוט את המן. באופן פשוט האיסור נועד בכדי שהאדם לא יצא לאסוף מן בשבת, לשון הציווי החיובי בה הפסוק פותח מדגישה שחלק מהותי מהמצווה היא הישארות האדם במקומו ביום השבת ולא רק מניעת פעולת היציאה וכל הכרוך בה.³

יציאה ואיסור מלאכה – השבת לאחר מתן תורה

במעמד הר סיני מובא לראשונה הציווי על האדם להימנע ממלאכה בשבת:

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקֹדֶשׁ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלֶאכֶתֶךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱ-לֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֶאכֶה אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ עִבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וּבְהִמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ:

שמות לא, ז-י

פרשיות אלו מלמדות על אופי השבת, ומדגישות את ההשוואה בין השבתה ממלאכה של הקב"ה במעשה בראשית לבין שביתת המלאכה על ידי עם ישראל

3. כפי שנראה עוד בהרחבה בהמשך (לקמן עמ' 54) לפי הבבלי בעירובין יז ע"א, וכן מצוי בשיטת התוספות, איסור הוצאה בשבת נלמד מפרשת המן בדרשה "אל יצא – אל יוציאו". אולם כפי שראינו בהתבוננות בפשטי הפסוקים הדגש של פרשה זו הוא דווקא יציאת האדם. וכך גם ניתן לראות במכילתא (מכילתא דר' ישמעאל בשלה, מס' דויסע פ"ה): "שבו איש תחתיו, אלו ארבע אמות: אל יצא איש ממקומו, אלו אלפים אמה ומנין ששמעו דבר זה וקבלו עליהם שנ' "וישבתו העם ביום השביעי". כפי שניתן לראות, תחום האדם הבסיסי ביותר, ארבע אמות, נלמד מהפסוק 'שבו איש תחתיו', ואילו התחום המקסימלי אליו יכול האדם לצאת, אלפיים אמה, נלמד מהפסוק 'אל יצא איש ממקומו'. לפי מדרש זה הפסוקים בפרשת המן נדרשים כפשוטם, כלומר הפסוקים מלמדים על איסור יציאת האדם ('תחומין'), ולא על איסור הוצאת החפצים ('הוצאה') שיתכן ורק נגזר ממנו.

והנתונים תחת חסותם. השבת מופיעה בתורה בעוד מספר הקשרים⁴ ובכולם, בדומה לדגש במעמד הר סיני, עיקר השבת היא הפסקה ממלאכה ואיסורה. הציווי על איסור המלאכה במעמד הר סיני ובשאר הפרשיות בתורה מבליט את הדגש הנפרד והשונה של ציווי השבת בפרשיית המן: "אל יצא איש ממקומו", ציווי שכאמור איננו מזכיר כלל את ההימנעות ממלאכה אלא את מקומו של האדם בשבת בלבד.

יציאה והוצאה – איסור המסחר בשבת בדברי הנביא

גם הנביאים התייחסו לשבת על פניה השונות. הנביא ירמיה מתאר את השבת באופן אחר מהעולה מפרשיות התורה.⁵ תיאור המשלב את איסור המלאכה המוטל על האדם יחד עם איסור ההוצאה:

כֹּה אָמַר ה' הִשְׁמְרוּ בְּנִפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא בַיּוֹם הַשַּׁבָּת וְהִבֵּאתֶם בְּשַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם: וְלֹא תוֹצִיאוּ מִשָּׂא מִבְּתֵיכֶם בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת וְכָל מְלֶאכֶה לֹא תַעֲשׂוּ וְקִדְשֶׁתֶם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם: וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא הִטּוּ אֶת אָזְנָם וַיִּקְשׂוּ אֶת עַרְפֹם לְבַלְתִּי שָׁמוֹעַ וּלְבַלְתִּי קַחַת מוֹסֵר: וְהָיָה אִם שָׁמַעַתְּ שִׁמְעוֹן אֵלַי נְאֻם ה' לְבַלְתִּי הֵבִיא מִשָּׂא בְּשַׁעְרֵי הָעִיר הַזֹּאת בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת וּלְקַדֵּשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְבַלְתִּי עֲשׂוֹת בּוֹ (כתיב: בה) כָּל מְלֶאכֶה: וּבָאוּ בְּשַׁעְרֵי הָעִיר הַזֹּאת מְלָכִים וְשָׂרִים יֹשְׁבִים עַל כִּסֵּא דָוִד רֹכְבִים בְּרֶכֶב וּבִסּוּסִים הִמָּה וְשָׂרֵיהֶם אִישׁ יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וְיֹשְׁבֵי הָעִיר הַזֹּאת לְעוֹלָם:

ירמיהו יז, כא-כה

הנביא ירמיה מזהיר על איסור נשיאת המשא. כשלמעשה הוא מונה רשימת איסורים: לא לשאת משא, לא להביא משא לתוך העיר, לא להוציא משא

4. בפרשת המשכן - שמות לא, יג-יז, בפרשת המועדות – ויקרא כג, א-ג; ובתיאור מתן תורה שבספר דברים ה, יא-יד. עוד על ניתוח ההבדלים בין שני תיאורי מתן תורה והשינוי שבין שבת לה' ושבת האדם ראו 'בדי הארון- קובץ שיעורים' (תשנ"ג) עמ' 138-139.
5. ובאופן שונה גם בישיעהו נו, א-ח; נח, יג-יד.

מהבית, ומעל כל זה לא לעשות כל מלאכה. החידוש באזהרתו של הנביא ירמיה הוא שלא מדובר כאן רק על הוצאה אלא גם על ההכנסה לבית ובטלטול.

חשוב לשים לב כי המלאכה והמשא מופיעים בדברי ירמיה כשני דברים שונים: "ולא תוציאו משא מבתים ביום השבת וכל מלאכה לא תעשו". התיאור מציין למעשה שהוצאת המשא איננה המלאכה, אלא היא ציווי נפרד העומד בפני עצמו.⁶

תשומת לב חדה לנאמר כאן, מצביעה על שוני מהותי בדין היציאה מהתחום. אם בפרשת המן האיסור הוא על יציאה, כאן האיסור הוא על הוצאה, "אל תשאו משא", איסור שכאמור אינו קשור למישור המלאכה, אלא עומד בפני עצמו ומוזכר כשונה מאיסור המלאכה.

בנוסף לנביא ירמיה, גם נחמיה מזהיר את ישראל על איסור נשיאת משא ביום השבת:

זָכְרָה לִי א-לֹהִי עַל זֹאת וְאֵל תִּמְחַח חֲסָדֵי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּבַיִת א-לֹהִי
וּבְמִשְׁמָרָיו: בְּיָמַי הִהְיִמָּה רְאִיתִי בַיהוּדָה דְרָכִים גְּתוּת בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים
הָעֲרָמוֹת וְעַמָּסִים עַל הַחֲמֹרִים וְאֵף זֵין עֲנָבִים וְתַאֲנִים וְכָל מִשְׂא
וּמְבִיאִים יְרוּשָׁלַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְאֶעִיד בְּיוֹם מִכְרָם צִיד: וְהַצָּרִים יָשְׁבוּ בָּה
מְבִיאִים דָּאג וְכָל מִכָּר וּמִכָּרִים בַּשַּׁבָּת לְבָנֵי יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם: וְאָרִיבָה אֶת
חַרִי יְהוּדָה וְאִמְרָה לָהֶם מִה הַדָּבָר הַרַע הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹשִׂים וּמְחַלְלִים
אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת: הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּבֵא א-לֹהֵינוּ עָלֵינוּ אֶת כָּל הָרָעָה
הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַתֶּם מוֹסִיפִים חֲרוֹן עַל יִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת:
וַיְהִי כִּאֲשֶׁר צָלְלוּ שַׁעְרֵי יְרוּשָׁלַם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת וְאִמְרָה וַיִּסְגְּרוּ הַדְּלָתוֹת וְאִמְרָה
אֲשֶׁר לֹא יִפְתְּחוּם עַד אַחַר הַשַּׁבָּת וּמִנְעָרֵי הָעֵמֶדְתִּי עַל הַשָּׁעָרִים לֹא יָבוֹא
מִשְׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: וַיִּלְּנוּ הַרְכָּלִים וּמִכָּרֵי כָל מִמְכָּר מִחוּץ לְיְרוּשָׁלַם פָּעַם
וּשְׁתֵּימָם: וְאֶעִידָה בָּהֶם וְאִמְרָה אֲלֵיהֶם מִדּוּעַ אַתֶּם לָנִים נֹגֵד הַחֹמֶה אִם

6. נקודה שעוד נאריך בה בשיעורים הבאים בדיון על מקומה של הוצאה כחלק מרשימת המלאכות.

תִּשְׁנוּ יַד אֲשֶׁלַח בְּכֶם מִן הָעֵת הַהִיא לֹא בָאוּ בַשַּׁבָּת: וְאָמְרָה לְלוֹיִם אֲשֶׁר
הָיוּ מְטַהְרִים וּבָאִים שְׁמֵרִים הַשְּׁעָרִים לְקִדְשׁ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת גַּם זֹאת זָכְרָה
לִי א-להי וְחוֹסָה עָלַי כְּרֹב חֲסִדְךָ:

נחמיה יג, יד-כב

אחד מן התקונים שעשה נחמיה בירושלים היה על שמירת השבת. נחמיה ראה שאנשים מביאים את סחורתם אל תוך ירושלים וסוחרים בה ביום השבת, ונחמיה מוכיח את אנשי ירושלים על כך. התוכחה היא הן על עצם המלאכה והן על המשא שמכניסים הסוחרים בשבת. גם כאן אפשר לראות את האיסור הכפול, איסור המלאכה ואיסור ההכנסה מן הצד השני. בדומה לתוכחתו של ירמיה, אף כאן איסור הכנסת הסחורה לא מתייחס לעצם יציאתו של האדם אלא להכנסת חפציו. יש לציין שבשונה מתוכחת ירמיה שלכאורה עוסקת בכל נשיאת משא, האיסור בנחמיה נאמר בזיקה אל המסחר, והמשא המדובר הוא משא הסוחרים, אותו הם מביאים אל ירושלים.⁷

אם כן, האיסור בנביא שונה מאיסור היציאה המופיע בפרשיית המן. בפרשיית המן נראה שהנושא הוא יציאת האדם עצמו, ואילו גם בנחמיה וגם בירמיה האיסור מתייחס לחפצים, נשיאת משא הוצאתו והכנסתו אל העיר. בתורה הנושא הוא היציאה ואילו בנביא מתפתח נושא ההוצאה. ניתן להציע הסבר שבתורה המרחב הוא אישי-ביתי – אסור לצאת מהבית או מהעיר. ולכן התנועה האסורה היא בעיקר התנועה החוצה, היציאה מהמקום. לעומת זאת בנביא האיסור מתייחס לחפצי האדם העוברים ממקום למקום, ולכן גם התנועה מהחוץ לפנים מקבלת משמעות והתייחסות מפורשת.

7. כפי שנראה בשיעורים הבאים האיסור מוגדר דווקא כ"הוצאה" לדוגמה: במשנה מדובר דווקא על הוצאה, ואף בגמרא (בבלי, שבת צו ע"ב) יש מי שראה בהכנסה תולדה של הוצאה, כפי שנראה בהרחבה בשיעורים הבאים.

סיכום

בשיעור זה בחנו את מקומו הייחודי של איסור היציאה מהמקום בשבת בפסוקי התנ"ך, תוך השוואה הן לציר המרכזי של השביתה ממלאכה המופיע בפרשת הבריאה ופרשת המן ובציוויים על השבת החל ממעמד הר סיני, והן להופעה המאוחרת בדברי הנביא, של איסור הכנסת המשא, המתייחס הן לפעולה של הכנסה והוצאה והן לאיסור המלאכה.

ראינו ששבת בראשית מאופיינת על ידי שני מושגים – כילוי המלאכה, ושביתה. הצענו לראות בכילוי המלאכה את הממד הפסיבי של העדר עשייה, ובשביתה את הממד האקטיבי של שביתה במרחב שנוצר בששת ימי הבריאה. שביתה זאת איננה תלויה כלל בציווי אלא היא חלק ממהות היום. כל זאת ללא כל התייחסות לאדם אלא למעשיו של הקב"ה.

המפגש הראשון של האדם עם השבת הוא בפרשת המן. גם בפרשת המן הצענו על תהליך: בתחילה היה קושי לחלקים מן העם להבחין האם מדובר בשביתה האדם או בשביתתו של הקב"ה מנתינת מן. קושי זה נפתר רק לאחר החטא ודבריו של משה רבינו "כי ה' נתן לכם השבת". גם בשלב זה עוד לא מובא במפורש איסור המלאכה על האדם אלא הציווי מתמקד בישיבה ב'מקום' ובמרחב שנתן לו ה'.

המרכיב המרכזי שנוסף לציוויי השבת לאחר מתן תורה הוא איסור המלאכה, איסור שתפס את המקום המרכזי ביחס לשבת.

בדברי הנביא מובאת הרחבה נוספת, שם פוגשים באופן מפורש לא רק את היציאה אלא גם את ההוצאה, בדמותה של הוצאת המשא מהבית החוצה. בדברי הנביא מובחן כי איסור ההוצאה נבדל מאיסור המלאכה, דבר המשקף את ההבדלה והיחוד של מלאכת הוצאה כפי שעוד נרחיב בהמשך.

לאור ההבחנה המהותית שהצגנו בשיעור זה בין חובת השביתה בשבת לבין הוצאה ויציאה, נברר בשיעורים הבאים האם איסור היציאה מהמקום כלול באיסור המלאכה או שהוא נוסף לו ומייצג ממד נוסף של השבת?

